

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОСІЙСЬКИХ КОМПОЗИТІВ-ПРИКМЕТНИКІВ З ОПОРНИМИ КОМПОНЕНТАМИ *-ВИДНЫЙ, -ОБРАЗНЫЙ, -ПОДОБНЫЙ*

У статті зроблено семантичний аналіз композитів-прикметників з опорними компонентами -видный, -образный, -подобный, що входять до складу словосполук, у тому числі термінологічних, тобто простежено відмінності у ядрі та на периферії структури лексичного значення композитів, виражених прикметниками з вищеназваними опорними частинами, а також з'ясовано деякі причини (не)вживаності певних варіантних форм таких прикметників.

Ключові слова: *композит-прикметник, композитно-синтаксичне варіювання, сема, семний склад.*

Порушуючи питання про пошук точного українського еквівалента, що відповідає російським прикметникам-композитам з опорними компонентами *-видный, -образный, -подобный*, стикаємося з проблемою семантичної неоднозначності цих прикметників за умови першої спільної частини, що передує опорній. Зазначені одиниці на *-видный, -образный, -подобный* можна вважати синонімічними (*булавовидный, булавообразный* та *булавоподобный; плавниковидный і плавникоподобный*), однак лексична валентність цих слів дає підставу висувати про наявність значенневих відмінностей у досліджуваних формах, а саме: *булавовидный/булавоподобный плаун* (рослина) і *булавообразные ядерные привески* (у нейтрофілів); *плавниковидный хвост* (галузь палеозоології) та *плавникоподобный полевой транзистор* (галузь нанотехнологій). Такі відмінності у значенні композитів не завжди легко ослувити, проте їх можна відчуті на інтуїтивному рівні, тому для точного й адекватного перекладу цих слів і словосполук необхідно добре розумітися на окресленій проблемі.

Досліджуючи це питання, ми спиралися, загалом, на дані, що їх одержав учений О.П. Василевич [2: 233–242] під час експерименту, метою якого було встановити, в якій спосіб носій мови обирає найкращу із синонімічних одиниць, номінуючи форму предмета, явища тощо (чи є в тому закономірність, чи це лише наслідок неформалізованого «мовного чуття» [2: 234]).

Проте мета нашої статті інша – виявити семантичні відмінності з-поміж синонімічних форм прикметників-композитів з опорними частинами *-видный, -образный, -подобный* як елементів слово- і терміносполук. Завдання полягають у здійсненні етимологічного й лексичного аналізу слів, що стали твірними для зазначених опорних компонентів, у семантичному дослідженні композитів, що передбачає пошук відмінностей у ядрі та на периферії структури їх лексичного значення та у визначенні причин (не)продуктивності тої чи тої моделі, (не)вживаності варіанта з певною опорною частиною.

Відповідно до зазначеної мети, ми проаналізували понад 300 одиниць з опорними компонентами *-видный, -образный, -подобный*, які зафіксовано у словниках [1; 5; 6: 358, 362–363, 369–370; 8; 9; 12] та наукових працях [2; 7: 40–45], і виявили, що переважну більшість їх становлять терміни природничих, точних і технічних наук.

Зрозуміло, що всім дослідженим композитам-прикметникам притаманний підрядний зв'язок компонентів, причому частини, які передують опорним, виражені іменниками, основи яких здебільшого непохідні (*чехловидный, линзобразный*). Решту композитів з названими опорними компонентами у статті не розглянено. Це передусім стосується групи простих за структурою одиниць з частиною *-подобный (неподобный, преподобный)*, низки складних одиниць, у яких частина, що передує опорній, становить прикметник, числівник, займенник (*старообразный, однообразный, себеподобный*), а також композитів на позначення видів і класів рослин, тварин (родина *платановидных*, ряд *кефалеобразных*). Проте якщо композити-прикметники мають однакову першу частину та різні опорні компоненти і при цьому розрізняються семантично, то вони стають предметом нашого дослідження, оскільки зміна опорної частини спричиняє зсув у структурі їх лексичного значення, як-то: зоологічні терміни – ряд *мышевидные/~образные* (підряд гризунів) і технічні номінації – *мышеподобный сканер/робот/контролер*. У першому випадку доміантними є семи «гризти», «шкодити», «мати невеликі розміри», у другому – «мати вигляд миші».

Проте така констатація не дає змоги розв'язати питання, чому одні композити-прикметники з однаковими першими частинами і різними опорними компонентами є, за В.А. Татариним, ономазіологічними, а точніше, композитно-синтаксичними варіантами [11: 174] (*булавовидный/~подобный плаун, платановидный/~образный клён*), а решті не влистане таке варіювання? Приміром, *сотовидный солнечный модуль* (галузь теплоенергетики) – *сотообразный лоток* (галузь хірургії) – *сотоподобный проект жилого комплекса* (галузь будівництва), однак не виявлено *сотоподобного солнечного модуля, сотовидного лотка і сотообразного жилого комплекса*. А втім, лексема *дракон* може сполучатися зі *змеєвидным, змеєобразным* та *змеєподобным*. Звичайно, вживання прикметника-композита передусім залежить від слова, з яким він сполучається, пор.: *змеєвидный коралл, паразит, трихозант (рослина); змеєобразный браслет, ров, рыбы; змеєподобный жираф, череп, мост, провод, смеситель, существо на планете, НЛО* тощо.

Аби збагнути причину таких замінь, доцільно проаналізувати непохідні основи, що стали твірними для компонентів *-образный, -видный*, тобто *образ, вид*. Оскільки *подобный* утворено, за М. Фасмером, від старослов'янського прикметника *ПОДОБЪНЪ*, що, своєю чергою, бере початок від *По і Доба*, та спершу позначало «подходящий» [14 (3: 298)], то іменник *подобие* утворено від прикметника *подобный*. До речі, українські етимологи фіксують, що сучасне слово *доба* походить від старослов'янського *подоба*, яке означало «прикраса» [4: 96–97], звідси й бере початок *подібний*.

Надалі, на підставі словника С.І. Ожегова, доведемо, що інтегральною семою для слів *вид, образ, подобный* слугує «схожість на щось за якимись ознаками». Так, *вид* – «1. Внешность, видимый облик; состояние <...> » [8: 86] (до речі, означаючи *вид* як «підрозділ у систематиці» чи «різновид, тип» [8: 86], натрапляємо на лексичний омонім); *образ* – «1. В философии: результат и идеальная форма отражения предметов и явлений материального мира в сознании человека. 2. Вид, облик <...> 3. Живое, наглядное пред-

ставление о ком-чём-нибудь <...>» [8: 433], *подобный* – «1. Содержащий, составляющий подобие кого-чего-н. <...> 2. Такой же, как этот. 3. В геометрии <...>» [8: 537].

Побіжно зауважимо, що прикметники *видный* і *образный* та компоненти *-видный* і *-образный* фактично не мають спільних сем, на відміну від прикметника *подобный* і компонента *-подобный*.

Незважаючи на зазначені відмінності, всі три опорні частини, сполучаючись з певними іменниковими основами, вказують на схожість за внутрішніми й зовнішніми ознаками з тим, що позначають ці іменникові основи, як-от: *кубовидный*, *винтообразный*, *лестницеподобный* – аналогія за формою; *яшмовидный* – аналогія за структурою і кольором; *глыбообразный* – схожість за розміром, *вихреобразный*, *волнообразный*, *лавинообразный*, *маятникообразный* – схожість за зовнішнім виглядом і/або характеристикою («рух у певному напрямі з (не)окресленою швидкістю»), *кашицеобразный* – подібність за консистенцією, *газообразный* – схожість за агрегатним станом, *шёлковидный*, *латиноподобный* – схожість за фактурою тканини/матеріалу.

Як бачимо, композити з досліджуваними компонентами можна означити як емоційно нейтральні, оскільки вони є складниками термінсполук. Однак знайдено низку прикметників-композитів, для яких домінантними стали оцінкові семи; приміром, сему «хибності, неістинності» реєструємо у номінаціях *наукообразный/-подобный*, попри те що розглянені окремо частини цих слів негативними конотаціями не обтяжені. Проте після об'єднання в одне слово, під впливом абстрактного поняття «наука» домінантною стає нова емоційно забарвлена сема «начебто науковий, формально науковий».

Цікавий випадок становлять лексеми *женоподобный/-образный*, *мужеподобный/-образный* (у словнику В. Даля зареєстровані форми – *женовидный* [3 (1: 76)], *мужеvidный* [3 (2: 302)]), проте не тому, що в ядрі структури їхнього лексичного значення містяться негативні семи, відсутні у компонентах, а тому, що своїм корінням сягають у колективне несвідоме народу (в архетипи, за К. Юнгом), вужче – ментальні уявлення про чоловіче й жіноче, на підставі чого можна відновити систему поглядів людей з питань статі, норм міжособистісних стосунків, традиційності соціальних ролей тощо.

У певному контексті можуть набувати негативних сем композити, вжиті в переносному значенні (*человекообразный/-подобный*, *обезьяноподобный*, *амёбоподобный*), наприклад: *Он человек без чести. Это что-то человекообразное/обезьяноподобное. Амёбоподобный интеллект* (пор. з термінами: *человекообразные обезьяны*, *обезьяноподобный человек*, *амёбоподобные клетки*). Проте у композитів, у яких іменникова основа, що передує опорній, позначає тварин, до яких ставимося зле, фіксуємо негативно забарвлені семи (*скотоподобный*, *свиноподобный*), хоча існують словосполучення з цими словами, де «негативність» значно послаблена (*свиноподобный самолет*) або пов'язана з іншим явищем, наприклад, з хворобою, – *скотоподобный грипп*.

Якщо іменникові основи, сполучаючись з частинами *-образный/ -подобный*, позначають предмет (*лира*, *пług*, *сигара*), речовину (*пар*, *желатин*), явище природи (*лалина*, *вихрь*), архітектурні (*колонна*, *свод*), астрономічні (*комета*, *луна*), біологічні поняття, які належать до світу рослин (*куст*, *тюльпан*), тварин (*щука*, *собака*, *уж*) та світу людини, географічні і геологічні (*холм*, *уступ*; *грабен*, *кулиса*) та математичні поняття (*круг*, *точка*) і т.под. і вказують на певну форму, то оцінково-експресивні семи таких слів, як термінних складників, нейтралізуються в ядрі структури лексичного значення, а саме:

ліроподібний, паробразний, лавиноподібний, колоннообразний, кометоподібний, дуноподібний, кустобразний, тюльпанообразний, собакообразний, холмообразний, грабеноподібний, кругообразний тощо.

За емоційністю, порівняно з композиціями, що мають опорні частини *-образний, -подобний*, у композиціях з компонентом *-видний* експресивність вельми знижена, якщо не зведена до нуля, тому, вживаючи їх, легше безсторонньо констатувати факт. Мабуть, це спричинило їхню найбільшу поширеність і зумовлено тим, що слово *вид* ні етимологічно, ні асоціативно не стосується до відновлення образу чи подоби і більшою мірою дає змогу дивитися на предмет, річ, явище на підставі певної, вже зафіксованої, наявної, відомої, готової, трафаретної форми, як-от: «*Это не миндаль/пальма/лишай..., а что-то миндалевидное/пальмовидное/лишавидное...*» Отже, не всі з досліджених композицій, виражених складними прикметниками з указаними опорними частинами, емоційно нейтральні, причому до «експресивніших» загалом належать лексеми з компонентами *-подобний* та *-образний*.

Надалі виникає питання: чи можуть семантично розрізнятися слова на взір *солнцеподобный і солнцеобразный, богоподобный і богообразный*, чи вони є абсолютними синонімами? Як встановлено, ці слова можуть мати семні відмінності. Так, лексема *солнцеподобный* пов'язана більше з шануванням або називанням людини, позаяк *солнцеподобный* може бути складником пишномовного звертання («Солнцеподобный король!» «Солнцеподобный вы наш!») з різноманітними конотаціями (від обожнення і схиляння до іронії та сарказму), до того ж те чи те ім'я може позначати «подібний до сонця» і бути антрополоксемою (Шамсі, Ахмет, Фаїна тощо). На противагу цьому, *солнцеобразный* не вживається у звертаннях, і словосполучення з цим прикметником вказують або на форму предмета, малюнка, наприклад: *солнцеобразный онамент* (вид татування індійських народів у вигляді сонця), *солнцеобразный крест* (монограма Ісуса Христа), *солнцеобразный цветок* тощо, або на фізичні характеристики певного явища, процесу, приміром, *солнцеобразное свечение*, тобто світіння, схоже на сонячне за інтенсивністю.

Зміст слова *богоподобный* сягає у глибини сакрального поняття «Бог», лексичний склад якого може містити лише позитивні семи, що породжує відповідний асоціативний ряд – «божественный», «взірець духовної краси», «моральна основа для людини». На відміну від цього, утворення *богообразный* може мати негативні семи, оскільки (тут доречно етимологічна розвідка) слово *доба*, від якого походить *подобный*, позначає не тільки «зовнішність; схожість», а ще й «гарний»: пор. з латиською «лтс. labdabls «гарний на вигляд» [4: 96–97], з готською «гот. gadaban «подобать, подходит»; gadūfs «приличествующий, подходящий». См. также Добрый...» [14 (1: 519–520)]. Слово *образ*, за словником О.М. Трубочова, також містить численні позитивні семи; так, старослов'янське «ОБРАЗЪ» з-поміж решти пояснень витлумачено як «прообраз, образец» [13: 63], у сербохорватській «obraz» позначало ще й «гордість, достоинство; честь; свобода (в моральном смысле)», у словенській мові «пример, образец, символ» [13: 64], у російській мові – «пример, образец» [13: 65]; крім того, сербохорватський прикметник «obrazit» вживали на позначення «красивый» [13: 61]. А проте всі ці семи слова *образ*, очевидно, заступає інша – «то, что <...> представляется воображению» [13: 65], «те, що створено уявою людини, те що вторинне стосовно до реальності», суб'єктивне. Мабуть, колишні

наявні позитивні значення одиниці *подобный* зберігаються у підсвідомості та спрацьовують у композиті *богоподобный*, тому вважаємо, що на інтуїтивному рівні *богоподобный* і *богообразный* семантично розмежовані.

Розрізняються за значенням слова *енотоподобный* і *енотоподобный* (~ *кот/ медведь/ собака*) і *гиеновидные* і *гиеноподобные* (~*хищники*), що вживаються як зоологічні терміни, а також переважно з компонентом *~подобный* можуть характеризувати людину й набувати позитивних і негативних сем, що залежить від нашого ставлення до цих тварин: *енотоподобный человек* – «хитрий, сміливий, забіякуватий», *гиеноподобный* – «підступний, непорядний».

Таким чином, слова з компонентом *-подобный*, порівняно зі словами з рештою компонентів, зазнають найбільших семних зсувів, проте через стилістичну обмеженість (належність до книжного стилю) модель з частиною *-подобный* менш продуктивна в російській мові від моделей з опорними частинами *-видный* та *-образный*, що, до речі, підтверджують і дані експерименту О.П. Василевича [2: 236–239]. Незважаючи на це, оскільки часто-густо складно розрізнити значення розглянутих композитив-прикметників, пропонуємо згрупувати їх у такий спосіб: до першої групи належатимуть прикметники-композити, у яких під час варіювання опорної частини, на взір *графитовидный, графитообразный, графитоподобный*, семний склад залишатиметься більш-менш стабільним (їх нараховано близько 84 %). Другу групу (16 %) утворюватимуть складні прикметники, у яких під час зміни опорної частини (*-видный, -образный, -подобный*) можна зафіксувати певні трансформації на семному рівні. Зауважимо, що ми не розподіляли досліджувані одиниці на підставі наявності/відсутності композитно-синтаксичних варіантів, бо номінації, яким не властиве таке варіювання (*латиноподобный, (не) правдоподобный*), становлять поодинокі винятки.

Отже, якщо семантична неоднорідність досліджуваних прикметників-композитів не очевидна, то йдеться насамперед про терміни, наприклад: *снегоподобная масса/ субстанция/ смесь/ структура, снегообразный конденсат/ оксид P₂O₅, снеговидный рыхлый лёд/осадок; воскоподобный материал, воскообразный диэлектрик, восковидный плюш/некроз; пузыреподобная модель атома, пузыреобразный компьютер, пузыревидный головач (гриб)* тощо.

З позицій сьогодення важко з'ясувати, чому саме так. Лише спостерігаємо, що предмет, «який має форму гвинтової нарізи, ... нагадує її» [8: 88], частіше називають *винтообразный* та рідше – *винтоподобный* і *винтовидный*, що є *мышевидный* та *рыбообразный* (галузь зоології), а не навпаки, аналогічно – *хвощевидный* і *кустообразный* (галузь ботаніки), *ромбовидный* та *кругообразный* (галузь математики) тощо. Так сталося, мабуть, через те що якісь номінації вже усталені, і до них звикли наші аналізатори (*трапецевидный слиток/профиль крыши/кови*), якісь назви треба переглянути й замінити зручнішими (не *мечеподобный хрящ*, а *мечевидный*), та деякий час вони співіснують, поповнюючи ряди термінів-варіантів (*чехловидный* і *чехлообразный лист*), для якихось нових понять автори шукають найкращу словесну форму і сполучуваність (*миндалеподобный вкус*, адже смак не може бути *миндалевидным*; *сетеобразная штора*, проте не *сетевидная*), тому питання залишається остаточно не розв'язаним.

А втім, нам вдалося встановити, що російські слова, з першою іменниковою частиною, яка позначає агрегатний стан і/або характеризує консистенцію речовини, зага-

лом, значно частіше приєднуються до опорного компонента *-образный*, ніж до частин *-подобный* та *-видный*, як-то: *паро-/газо-/геле-/желе-/кашице-/мазе-/студнеобразный*. Однак «частіше» не означає відсутності або невживаності паралельних форм, які, до речі, зафіксовані у наукових працях і словниках: *газоподобные среды*; *гелеподобный клей/концентрат*; *желеподобный наноматериал* і *желевидный спрей*; *мазеподобный деревянный лак*, *студнеподобный* и т. тощо.

І на завершення, поглиблюючи наші попередні судження про причини наявності/відсутності термінних варіантів, розглянемо низку усталених одиниць з терміноелементом *нитевидный*, приміром, *нитевидные кристаллы/черви/пульс*. Як відомо, термін *нитевидные кристаллы* вживають на позначення штучних тонких і надто міцних кристалів, схожих на нитки, термінним варіантом якого слугує номінація *віскерси*, одержана методом транскрибування англ. *whiskers* – «вуса тварини»). Термін *нитеобразные кристаллы* – загалом прийнятний композитно-синтаксичний варіант стандартованої одиниці *нитевидные кристаллы*, проте в офіційних друкованих працях, на відміну від електронних джерел, її не зареєстровано [10: 892]. Аналогічно до попереднього випадку, термін *нитевидные черви*, на протривагу номінації *нитеобразные черви*, закріплений лише в академічних словниках. Такі приклади свідчать про більшання варіативності термінних одиниць.

Третя номінація *нитевидный пульс* – утрадиційнена одиниця, якій відповідають усталені термінні варіанти – «малий» і «м'який» пульс (*pulsus filiformis*), що вказують на малий серцевий викид крові під час різноманітних порушень роботи серця. Варіанта на взір *нитеобразного пульса* наразі не виявлено, що, пов'язано, мабуть, із закоріненою традицією, а також із семантичними трансформаціями, що відбулися у композиті *нитевидный*, коли домінантна сема слів *нить/нитка* як «тонко скручене прядиво» ([8: 416]) перемістилась до імплікаціоналу, та другорядні семи «легко рватися, губитися» стали домінантними. І мовцю не треба відновлювати образ нитки як прядива (тому недоцільний *нитеобразный*), а лише підкреслити вкрай необхідні семи на позначення її властивостей, що узгоджується зі створеним образом на рівні внутрішніх ментальних структур. Це і є те, що називають узвичаєністю уживаної форми і що може спричинити відсутність термінних варіантів.

Врешті, підбиваючи підсумки, слід підкреслити, що опорні частини композитів (*-видный*, *-образный*, *-подобный*), незважаючи на етимологічні особливості, словотвірні й семантичні відмінності, об'єднані інтегральною семою «схожий виглядом на щось», проте в ядрі структури лексичного значення таких одиниць можуть міститися ще й експресивні семи. Найбільших таких семантичних зсувів зазнають слова з опорними частинами *-подобный*, *-образный*, що залежить від їхньої етимології, від мети мовця, сполучуваності прикметника-композита та семантики іменникової основи, яка приєднується до опорного компонента. Крім того, майже всім дослідженим складним прикметникам притаманне композитно-синтаксичне варіювання, відсутність термінних варіантів пояснено узвичаєністю уживаної форми та її погодженістю з образом у структурах підсвідомості носія мови. Проте іменникова основа, що передує опорній, може сполучатися з двома-трьма опорними компонентами, причому семантичні межі між варіантами можуть бути як розпливчасті (такі композити становлять 84 %), так і очевидні (кількість цих одиниць – 16 %).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Большой толковый словарь русского языка: более 110 000 ст. [Электронный ресурс] / Гл. ред. Сергей Александрович Кузнецов. – 1-е изд. – СПб. : Норинт, 1998. – 1536 с. – Серия : Словари и энциклопедии на Академике. – ISBN 5-7711-0015-3. – Режим доступа : <http://www.wokaбула.рф>
2. Василевич Александр Петрович. Исследование словообразовательных средств описания формы [Электронный ресурс] / А.П. Василевич // Семиотика, лингвистика, поэтика. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – С. 233–242. – ISBN 5-9551-0049-0. – Режим доступа : <http://books.google.com.ua/books>
3. Даль Владимир Иванович. Толковый словарь живого великорусского языка. В 4 т. [Электронный ресурс] / В.И. Даль. – СПб. : 1863–1866. – Толковый словарь В. Даля ON-LINE. – Режим доступа : <http://vidahl.agava.ru>
4. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / Р.В. Болдирев, В.Т. Коломієць, А.П. Критенко та ін. ; редкол. О.С. Мельничук (головний редактор) та ін. – АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – К. : Наукова думка, 1985. – Т. 2 : Д – Копці. – 570 с.
5. Ефремова Татьяна Фёдоровна. Новый толково-словообразовательный словарь русского языка : св. 136 000 словар. ст. В 2 т. [Электронный ресурс] / Т.Ф. Ефремова. – М. : Русский язык, 2000. – ISBN 5-200-02800-0. – Режим доступа : <http://enc-dic.com/efremova/-47981.html>
6. Зализняк Андрей Анатольевич. Грамматический словарь русского языка : Словоизменение. Ок. 100 000 слов / А.А. Зализняк. – 2-е изд., стереотип. – М. : Русский язык, 1980. – 880 с.
7. Жуковская Елена Евгеньевна. Учебник русского языка для студентов-иностранцев естественных и технических специальностей. I-II курсы. Практическая грамматика / Е.Е. Жуковская, Г.А. Золотова, Э.Н. Леонова, Е.И. Могина. – М. : Русский язык, 1984. – 336 с.
8. Ожегов Сергей Иванович. Словарь русского языка: 70 000 слов / С.И. Ожегов ; под ред. Н.Ю. Шведовой. – 22-е изд., стер. – М. : Русский язык, 1990. – 921 с. – ISBN 5-200-01088-8.
9. Русский орфографический словарь: ок. 180 000 слов [Электронный ресурс] / О.Е. Иванова, В.В. Лопатин (отв. ред.), И.В. Нечаева, Л.К. Чельцова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : РАН. Ин-т русского языка имени В.В. Виноградова, 2004. – 960 с. – ISBN 5-88744-052-X. – Режим доступа : <http://slovari.yandex.ua>
10. Советский энциклопедический словарь / А.А. Гусев, И.Л. Кнунянц, М.И. Кузнецов, В.Г. Панов ; гл. ред. А.М. Прохоров. – 4-е изд. – М. : Советская энциклопедия, 1988. – 1600 с.
11. Татаринцов Виктор Андреевич. Общее терминоведение: Энциклопедический словарь / В.А. Татаринцов. – Российское терминологическое общество РоссТерм. – М. : Московский Лицей, 2006. – 528 с. (Библиотека журнала «Русский Филологический Вестник», Т. 44). – ISBN 5-7611-0450-4.
12. Тришин Виталий Николаевич. Большой словарь-справочник синонимов русского языка (свод общеупотребительной, специальной и заимствованной лексики с синонимическими рядами) : 526 000 слов и словосочетаний [Электронный ресурс] / В.Н. Тришин. – Словарь системы ASIS® по версии 7.0, представлен 24 апреля 2014 г. ; написан на Visual Fox Pro. – Режим доступа : <http://synonym-dictionary.info/B2/M/123.html>

13. Трубачёв Олег Николаевич. Этимологический словарь славянских языков : Праславянский лексический фонд / О.Н. Трубачёв. – М. : Наука, 2002. – Вып. 29 (*obrovědati – obsojŋnica). – 254 с. – ISBN 5-02-011808-7.

14. Фасмер Макс. Этимологический словарь русского языка : В 4-х т. [Электронный ресурс] / М. Фасмер ; перевод с нем. и доп. О.Н. Трубачева. – 2-е изд., стер. – М. : Прогресс, Редакция литературы по философии и лингвистике, 1987. – Скан, OCR, обработка, формат [D]v-ZIP]. – Режим доступа: [http://publ.lib.ru/ARCHIVES/F /FASMER_Maks/_Fasmer_M..html#003](http://publ.lib.ru/ARCHIVES/F/FASMER_Maks/_Fasmer_M..html#003)

Стаття надійшла до редакції 08.09.14

Е. Южакова, канд. филол. наук, доц.

Одес. нац. академия пищевых технологий, Одесса

СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РУССКИХ КОМПОЗИТОВ-ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ С ОПОРНЫМИ КОМПОНЕНТАМИ -ВИДНЫЙ, -ОБРАЗНЫЙ, -ПОДОБНЫЙ

В статье проведен семантический анализ композитов-прилагательных с опорными компонентами -видный, -образный, -подобный, которые входят в состав словосочетаний, в том числе терминологических, другими словами, найдены отличия в ядре и на периферии структуры лексического значения композитов, выраженных прилагательными с вышеуказанными опорными компонентами, а также освещены некоторые причины (не)употребляемости определённых вариантных форм таких прилагательных.

Ключевые слова: композит-прилагательное, композитно-синтаксическое варьирование, сема, семный состав.

Yuzhakova O., PhD, Associate Professor

Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa

SEMANTIC ANALYSIS OF THE RUSSIAN COMPOSITE ADJECTIVES WITH THE BASIC COMPONENTS -ВИДНЫЙ, -ОБРАЗНЫЙ, -ПОДОБНЫЙ

The article conducts semantic analysis of the composite adjectives with the basic components -видный, -образный, -подобный that are a part of the collocation and/or term combination, i. e. it investigates, both in the nucleus and in the periphery, the differences in the lexical meaning structures of the composite variants expressed in the adjectives; furthermore, the article discloses some reasons why those variants are or are not widely used.

Key words: a composite adjective, composite syntactic variation, a seme, seme structure.